

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թուրքիա՝ տարեկան 250, Վեցամսեայ 125 դր:
Եւրոպա՝ — 60 ֆրանք.
Ամերիկա՝ — 3 Զոլար.

مَرْغُوف

صاحب و مدیر مسئولی هوونان پالاقاشیان

استانبول بک اوغلی قبرستان سوقاق تومرو ۱۷۱

Mrsofiuster, Խմբագիր Է՛ Պատասխ. Տնօրեն

Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

Կ.ՊՈԼԻՍ, Բերա, Գապրիսան փողոց, քիւ 171

Ա. ՏԱՐԻ

Թիւ 15

1927

ՕԳՈՍՏ. 23

Հասր 5 դրու.

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Տպր 10 դրու.

Զտրած գրու-
քիւնք չեն վերա-
դարձուիր:

Հասր 5 դրու.

Կը հրատարակուի ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ օրերը

ԿԱՐԵՒՈՐԱԳՈՅՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ղալաթիոյ քաղեցիներէն Տօֆ. Հայկ Տանիսինեան կարելոր խնդիր մը կը յայտնէ ժամանակ ի մէջ, Կեդր. վարժարանի Խնամակալութեան ուղղուած բաց նամակով մը: Խնդիրն ա՛յնքան կարելոր է որ կ'արժէ անդրադառնալ անոր: Այսօր, մեծ կամ փոքր գրեթէ ամէն քաղ իր մանկապարտէզն ունի, մանուկներու կրթութեան համար: Միայն Ղալաթիան է որ, հակառակ 30 է աւելի երկսեռի մանուկներ ունենալուն, զրկուած է Մանկապարտէզի մը բարիքներէն: Տօֆ. Տանիսինեան իրաւամբ կը պահանջէ որ այս քաղի մէջ եւս Մանկապարտէզ մը բացուի, ինչպէս կար ժամանակ մը: Այնպիսի պահանջում մ'է այս, որ ունի աւուրկութիւն չի վերցնէր: Արդարեւ, կը հարցնենք. Ղալաթիա քա՞ղ մ'է թէ՛ ո՛չ: Թաղեցի ունի՞ր թէ՛ ո՛չ: Թաղեցի ունենալը չի կրնար ժխտուիլ, քանի որ քաղին մանուկները կան որ փողոցները կը դեգերին, առ ի չգոյէ իրենց յատուկ կրթարանի մը, եւ կամ օտար կրթարաններ կը յաճախեն: Այս պզտիկներ ի՞նչու սակաւ փողոցներ մեծման կամ օտար կրթութիւն առնեն, երբ քաղն ունի իր հոյակապ եպիսկոպոսանիս եկեղեցին, որ իր կարգին ունի իր կալուածներն եւ իր այլազան հասոյթներն իբր ուխտաւեցի ալ:

Թո՛ղ չըսեն թէ Կեդրոնական կը պահեն եւ Մանկապարտէզի համար դրամ չունին: Ասանկ խօսեցող մ'չ Խնամակալութիւնը եւ ո՛չ Ազգ. Վարչութիւնը իր Նախագահով կարող են իրենք զիրենք արդարացնել: Կեդրոնականէն առաջ Նախակրթարան, Նախակրթարանէն ալ առաջ Մանկապարտէզ պէ՛տ է: Մանկապարտէզէն կը հասնին առակետներ Նախակրթարանի համար, Նախակրթարանէն ալ Կեդրոնականի համար: Ի՞նչու ուրիշ ամէն քաղեր Կեդրոնականի բարիքը վայելեն, եւ միայն Ղալաթիան զրկուած ըլլայ այդ շնորհէն: Ուրեմն Ղալաթիոյ համար ալ Մանկապարտէզն անհրաժեշտ է: Թո՛ղ աւելորդ ծախքեր չընեն եւ Մանկապարտէզի համար դրամ ունենան: Անձակուրդի երկու ամիսներու համար նախօրը եւ արդի երկու Տնօրեններու առաջ ամսականներ տալու դրամ կայ. Մանկապարտէզ պահելու համար դրամ չկայ: Թո՛ղ խնայողութիւնը ուրիշ բաներու մէջ փնտռեն, որպէս զի Մանկապարտէզի համար դրամ ունենան: Տօֆ. Տանիսինեան եւ ամբողջ քաղեցիք իրենց իրաւունքին մէջն են՝ Մանկապարտէզ պահանջելով: Ազգն ալ իրենց հետ է սրտով, որովհետեւ ո՛չ ոք կը հանդիմարտէ որ Ղալաթիոյ պէս հասոյթներով հարուստ Կեդրոն քաղի մը մէջ, Ազգին զաւակներն անկիրք եւ անուսումն մեծման, ամանց քնահանոյթին համար:

Դպրոցագուրկ զաւակներ կան ուրիշ քաղերու մէջ ալ, որոնք բնաւ հոգածութեան առարկայ չեղան տեղապահական երկարատեւ քաղանին: Օրինակ՝ Պէյֆօզ, Պոյանը գիւղ, Եւեփէօյ, Եէնի ֆէօյ, որոնց դպրոցները փակուած են եւ տղայք փողոցները ժամանակ կ'անցնեն: Տեղապահը այս գիւղերը հուցկերոյքներու պարտած եւ ժողովապէս ու նիւթապէս պարտասացած ժամանակ, էիկ մըն ալ այս տղոց վիճակով մտահոգուէր, ի՞նչ կ'ըլլար: Ժամանակին էր-Մէյսան ալ դպրոց մ'ունէինք. չենք գիտեր սակայն թէ հիմա հայութիւն կա՞յ հոն: Պատրիարքարանը կարելի է ինքն ալ չը գիտէր:

Պատրիարքարանի վրայ պարտէ կը ծանրանայ ինչ մը հոգածու ըլլալու կրթական գործին: Ազգին եւ մարդկութեան համար ի՞նչ օգուտ պիտի ունենայ անկիրք մնացած սերունդ մը: Պատրիարքարանը թո՛ղ զեղչէ իր ծախքերը եւ ազգասիկ քաղերու կրթական գործին օգուտ նւիրապէս: Պատրիարքարանը եղած է, որպէս զի Ազգին իրական պէ՛տքերը հոգացուին, ո՛չ թէ որպէս զի անպէտ մարդիկ որ ջանան հոն եւ խնդան Ազգին քրին: Միթէ չե՞ն կրնար Մեխմետեան Կսակէն Պատրիարքարանի յատկացուած տարեկան 1000 ոսկին գէթ կրթական գործին յատկացնել: Ամէն գումար անպատեալ պէ՛տ է յումպէս վատնուի: Զե՛ եկած ժամանակը որ Պատրիարքարանը ջանք մ'ընէ իր իսկական գերին մէջ մտնելու այլ եւս:

Պէտք է միանգամ ընդմիջ մեր միտքը դնենք որ Ազգը չունի աւելի կարելիութիւնք քան կրթականը, Ազգին դրամներուն եւ հասոյթներուն բարեօրոշման խնդրոյն նեղ հաւասար գծի վրայ, զի դրամը չիղն է նաեւ կրթական գործին յաջողութեան, եւ առանց անոր՝ անհաւաստի կը փակուին դպրոցները եւ տղայք փողոցները կը դեգերին անկիրթ եւ անուսումն, եւ վաղը կ'ունենանք անպէտ եւ անուստ սերունդ մը:

Յ. Գ. Փ.

ԹԵԼԱԴՐԻՉ ՅՐԶԱԲԵՐԱԿԱՆ ՄԸ

Ամերիկայի Առաջնորդ եւ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Նախագահ Տ. Տիրայր Արքեպիսկ. իր թեմին ժողովրդեան ուղղած է հետեւեալ Նշաբերականը, որուն պարունակութիւնը մեր ժողովականներուն, գործիչներուն եւ ժողովրդին համար ալ կրնայ թիւյրիչ ըլլալ՝ իր օգտակար խորհուրդներով:

Ազգ. երեսփոխանական ժողովը, գումարուած Մայիս 15-16 ին Պոստոնի մէջ, պաշտօն եւ պարտականութիւն տուաւ նորընտիր Կեդ. Վարչութեան, ընթացք տալու Առաջնորդարանի գործերուն, կեանքի կոչելու վերաքննուած սահմանադրութիւնը, զարկ տալու Ամերիկահայ նոր սերունդի ազգային դաստիարակութեան եւ զարգացնելու Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցիի զաւակներուն հոգեւոր, բարոյական եւ ընտանեկան կեանքը՝ Հայ ժողովուրդին յատուկ պատմ. առաքինութիւններու լոյսով:

Դժուարին ու ծանր պայմաններու մէջ է որ Կեդր. Վարչութիւնս կը ձեռնարկէ գործի. մեծ ու կարեւոր են պարտականութիւնները, փոքր ու անբաւարար՝ եղած առձեռն միջոցները:

Առաջնորդարանը պարտքի տակ է: Հոգաբարձութիւններն ու հովիւները ծանրաբեռնուած են եկեղեցիներու նիւթական մասի ղեկավարութեամբ: Գոյութիւն ունեցող դպրոցները կը վարեն իրենց գործերը իրարմէ անկախ, առանց ընդհանուր ծրագրի, զուրկ հաստատուն եւ բաւարար միջոցներէ:

Այս կացութիւնը գիմագրաւելու

համար Կեդր. Վարչութիւնս իր յաջորդական նիստերուն մէջ նկատի առաւ տիրող պայմանները եւ ուրուագծեց իր գործունէութեան ծրագիրը, որուն մէկ քանի գլխաւոր կէտերը կը փափաքինք ծանօթացնել Ամերիկահայ զաւորին, ալիսլալելով որ պիտի ունենանք լաւագոյն խորհուրդներ, ցուցումներ եւ մանաւանդ գործօն ու արդիւնաւէտ աջակցութիւն ամէն ուղղութեամբ:

Մեր կարեւորագոյն գործերէն մին պիտի ըլլայ զարգացնել եւ ընդհանուր համադրական ու ներդաշնակ գործակցութեան մը առաջնորդել հոգաբարձութիւնները, հովիւները ու թեմական ժողովուրդները, ընդհանուր նպատակներու իրագործման համար:

Թեմական կանոնագիրներ եւ Կեդր. Վարչութեան կողմէ պարբերական թելադրութիւններ, խորհուրդներ ու հրահանգներ, նոր ազգակներ պիտի ըլլան լայն հետաքրքրութիւն ստեղծելու ժողովուրդի մէջ. աւելցնելու եկեղեցիներու տրատու անդամները, զուրկ տալու եկեղեցիներու բարեգործութեան, բարձրացնելու դպրոցական հասոյթները եւ մանաւորաբար ներշնչելու պարտականութեան եւ իրաւունքի կենդանի եւ զիտակից շարժում մը:

Անհրաժեշտ կը նկատենք կազմել վիճակագրութիւն մը, նիւթական, թուական եւ բարոյական տեսակէտներով, եկեղեցիներու, դպրոցներու եւ բարենպաստակ հաստատութիւններու, եւ մօտաւոր մարդահամար մը, հնարաւորութեան սահմաններու մէջ, Ամերիկահայ գաղութին:

Նոր սերունդի ազգային բարոյական դաստիարակութեան համար մեր նպատակը պիտի ըլլայ ընդհանուր եւ ծրագրուած ուղղութիւն մը տալ գոյութիւն ունեցող կէսօրեայ եւ կիրակնօրեայ դպրոցներուն, քաջալերել նորերու բացումը, մանկավարժական խորհուրդներ ընձեռել ուսուցիչ ուսուցչուհիներուն, նախաձեռնել ամառնային քէմպեր, քաջալերել երգչախումբեր եւ զարկ տալ հայ ազգային գրագարաններուն՝ օգտաշատ ընթերցումներու համար:

Յատուկ ուշադրութիւն դարձնենք Ամերիկահայ ընտանեկան կեանքին

սպառնացող վտանգները սահմանափակելու եւ օգտակար խորհուրդներով Հայ ծնողներուն ու զաւակներուն մէջ վառ պահելու մեր տոհմային ընտանեկան առաքինութիւններու ըմբռնումը:

Խորապէս բմբռնելով մամուլի մեծ դերը հասարակական կեանքի բարելաւման համար, առանձին արժէք եւ կարեւորութիւն պիտի տանք անոր եւ պիտի ջանանք փոխադարձ յարգանքի ու գործակցութեան մէջ պահել մամուլն ու ազգային իշխանութիւնը:

Կեդր. Վարչութիւնս յոյս ունի որ Ամերիկահայ ժողովուրդը զօրավիգ պիտի ըլլայ իրեն այսքան ծանր եւ հրամայական պահանջներու իրագործման համար: Մեր սրտագին կոչը կ'ողջենք բոլոր զգացող սրտերուն, մտածող միտքերուն, գործող ու զոհաբերող հաստատութիւններուն, իրենց աջակցութիւնը բերելու մեզ եւ մեր միջոցաւ Ամերիկահայ գաղութին:

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

Վաղը, Բերա, Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին մէջ տեղի կ'ունենայ պատկազրութիւնը Սյրի Տէկ. Երրորդ Սպէնճեանի աղջկան՝ Օր. ԵՐԱՆՈՒՇԻ՝ Տիար ՊԵՏՐՈՍ ՔԻՒԲԵԼԵԱՆԻ Ի հետ, եղբայր՝ Տիար Արմենակ ՔԻՒԲԵԼԵԱՆԻ, կէս օրէ վերջ ժամ 3 ին:

Ընդունելութիւնը տեղի պիտի ունենան Թոքաթիանի Սրահին մէջ:

ՄԵԾ ԱՒԵՏԻՍ ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԻՆ

Ամերիկայի Յրէշո քաղաքը հրատարակող «Մշակ» լրագրի Յուլիս 26 թիւին մէջ երկու զգայացունց լուրի կը հանդայինք: Մին սա է թէ, Տեղապահ Ասլանեան Արքեպ. Նարոյեան Սրբազանի պատրիարքական բնորոշութիւնը ծանուցանելուն ի պատասխան, Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքէն ստացած է հեռագիր մը «որով Դուրեան Ս. Պատրիարք չ'որհուկալութիւն կը յայտնէ Ասլանեան Սրբազանի, իր Տեղապահական չըջանին ազգին մատուցած ծառայութեանը» համար: Միւս կարեւոր եւ նորընտիր Ս. Պատրիարքին համար խիստ պատուաբեր լուրն ալ սա է թէ, «Նարոյեան նորընտիր Պատրիարքը տաղանակաւ աշակերտներէն է Ծառուրթի հոգեւոր հովիւ Գեղ. Տիրայր Ծ. վրդ. Մարգարեանի»:

Այս Տիրայր Ծ. վրդ. Բ. Պոլսեցոց քաջ ծանօթ Արմաշական Տիրայր Վրդ. Մարգարեանն է, կը շնորհաւորենք մեր նորընտիր Ս. Պատրիարք Հայրը՝ ասանկ վարժապետի մը աշակերտած ըլլալու պատիւը վայելելուն համար: Երուսաղէմի Ս. Պատրիարք Հօր գիտակցական կարողութեան վրայ ալ մեր հիացումը կը յայտնենք:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Կոմիտաս վարդապետին դրամները . —

«Ժամանակ» ի մէջ կը կարդանք. «... խելճ երաժշտագետին նիւթական օգնութիւն հասցնելու նպատակով հաւաքուած 863 ոսկիէն առաջին անգամ 300 ոսկի, երկրորդ անգամ 280 ոսկի մեծ դժուարութեամբ և չկամութեամբ Տեղապահը դրրկած է վարդապետին, իսկ իր մօտ իբրեւ թէ գտնուած 40 ոսկի ալ վերջերս Պատրիարքարանի յանձնած է. ընդամենը 620 ոսկի. որով Կոմիտաս վրդ. ին պահանջը կը մնայ 243 ոսկի. այս գումար կը գրուելու Տեղապահին մօտ, քանի որ Պատրիարքարանի տունարները քննուած և ալրպիսի գումարի մ'արձանագրութիւնը տեսնուած չէ հոն :

«Այս առթիւ. նոր ճշմարտութիւն մը եւս երեւան ելած է : Կ'ըսուէր թէ Տեղապահը Կոմիտաս վրդ. ի գրածին 500 ոսկի փոխ տուած է Պալքլըի գերեզմանատան Յանձնաժողովին, մինչ Պատրիարքարանի տնօրէններէն ստուգուած է թէ, այդ գրամներէն որ և է փոխառութիւն գումարութիւն չունի, ո՛չ մէկ արձանագրութիւն կայ. հետեւաբար շատ որոշ է որ այս գրամը կը մնայ Տեղապահին քով, որ պէտք է զայն վճարէ անյապաղ :

Տեսնա. Խորհուրդը չըջարկականով մը յանձնարարած է Թաղ. Խորհուրդներուն և Մատակարար Մարմիններուն, փութով և ստիպողաբար Սեպտ. Էն առաջ ներկայացնել 1927-28 տարեշրջանի ելմտացոյցը և անոր յարակից հետեւալիքը. 1. Հաստիք և ծախսը իրականացած վիճակը 1926-27 շրջանի. — 2. Գոյքի և պարտքի ներկայ ճշգրիտ վիճակը. — 3. Եկեղեցական և դպրոցական պաշտօնէութեան ցանկը և ամէն մէկ պաշտօնէի ամսաթոշակին քանակը. — Ազգասպառական կալուածներու լիակատար ցուցակը :

Ֆերիզիլիի նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ Դիւանը կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով. Ատենայեան՝ Տիար Աբրահամ Էքեան, Ատենադպիր՝ Յովնան Փայազաեան : Գանձապետի ընտրութիւնը Խորհուրդին պակաս անգամոց ընտրութենէն ետքի վերապահուելով, Առժամանակեայ Գանձապետ ընտրուեցաւ Տիար Գառնիկ վարժապետեան : Իսկ Տիար Արմ. Չպուրճեան ընտրուեցաւ Համարակալ :

Խորհուրդը առաջին առթիւ նկատողութեան առնելով մնայուն Քարոզչի մը պէտքը եկեղեցիին համար, որոշեց Կրօն. Ժողովին խնդրել Տ. Տաճատ Ծ. վրդ. Պատմահանի անուանումը այդ պաշտօնին : Խորհուրդը կը զբաղի այժմ վարժարանական կարգադրութեանց, հասոյթներու, պիւտճէի և այլ խնդիրներով : Մէկ քանի Գաւթճուոյի ազգայիններ պատրաստու-

կամութիւն յայտնած են իրենց քաակէն վճարելու Տաճատ Ծ. վրդ. ի քարոզչութեան առաջին ամսականը, իսկ երկրորդ ամսականը խոստացած է վճարել Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն Յակոբ Էֆ. Չնարեան :

Սկիւտարի Ալգ. Երկաթ Որբանոցը. — Քաղ. Ժողովոյ որոշումով, իր անդամներէն Տեարք Ս. Էմէրեան և Ս. Թուրուքեան Կիր. օր սոյն Որբանոցը այցելելով, մանրակրկիտ քննութիւն մը կատարեցին Հաստատութեան ամէն մասերուն մէջ : Մի առ մի քննեցին Որբանոցին ներքին կարգ ու սարքը, հաշուետուութիւնը, եւայլն, և տիրող խղճամիտ հոգածութեան, մեթոտիկ կազմակերպութեան և խնայասէր տնտեսութեան համար իրենց զոհուած կութիւնը յայտնեցին խնամակալութեան և Տնօրէնութեան, խոստանալով ըստ այսմ տեղեկագրել վարչութեան, օժանդակելու համար Որբանոցին նիւթական անձկութեան, որ յառաջ եկած է կարգ մը հասոյթներու դադրելէն, և պատասխանելու երկաթ ուրբաններու աւելնալուն հետեւանքով ծախքերու անհրաժեշտ և ստիպողական յաւելումներէն : Կը մտածուէր Որբանոցին յարակից Ս. Խաչ Մանկատար տիգի շէնքէն, շրջակայ պարտէզէն ու խարանէն օգտուել, Որբանոցին տեղւոյ անձկութեան և խնդրման առաջին առնելու համար :

Հայ Կաթոլիկ ազգայնոց Պատր. նորընտիր Տեղապահ Յովհ. պէյ Ալիքսանեանի պաշտօնը կառավարութեան կողմանէ հաստատուած է՝ Պոլսոյ Կուսակալ Սիւլէյման պէյի ստորագրութիւնը կրող հետեւեալ պաշտօնագրով. «Կառավարութիւնը տեղեկութիւն ունի թէ այս անգամ ըստ կանոնի կատարուած ընտրութեան հետեւանքով Հայ Կաթոլիկներու Պատր. Տեղապահ ընտրուած է ք. »

Բողոքական Հայոց Ազգապետարանի վարչ. Ժողովի ազգամեներէն վեր. Ե. Քառուհի և Տիար Երուանդ Մարտիկեան հրաժարած ըլլալով, ասոնց տեղ ընտրուեցան Տեարք Յ. Մ. Թումպուլեան և Յ. Գաւրդուհան : Հաշուեքննիչ Մասնախումբի անգամ ընտրուեցան Տեարք Մ. Գահվէճեան, Ե. Ս. Մարտիկեան և Տօք Բ. Տօնիկեան :

Օրբագիւղի Թաղ. Խորհուրդի անգամ ընտրուեցան Տեարք Վահրամ Չլրչեան, Մինաս Ծալեան, Զարեհ Քէօթահեալեան և Հրանդ Տէր Անդրէասեան : Համեմատականի մնացին Տեարք Յ. Քիւրքճիպաշեան, Գաապար Նեմցի, Վահէ Մելքոնեան և Տօք. Խանճեան, որոնցմէ երկուքին ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենայ վաղը, Ուրբաթ :

Պուէնոս Ալիքսի Հոգեւոր Հովե. Տ. Յովհ. Բնյ. Ամիրենց չարթուս մեկնեցաւ իր պաշտօնատեղին :

ՀԱՅ ԵՐԶԱՆԱԽԱՐՏՆԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆՆԵՐԷ

Չարլս ձ. Պոլսեան, 21 տարեկան, բնիկ Պոթժոնցի. Գէմպրիճի Հարվըրտ Համալսարանէն : Քիմիարանութեան մէջ առաջին հանդիսացաւ և ստացաւ Պատկաւոր Արուեստից տիտղոսը :

Հան Աւեսիսեան, Իզմիրցի, 17 տարեկան, մեծ յաջողութեամբ աւարտեց Նիւարքի էլիթ դպրոցը :

Օր. Վիքս Շախեան, կրտսեր դուստր Բիցպըրկի ծանօթ ազգայիններէն Տէր և Տիկին Յ. Շաքարեաններու. փայլուն յաջողութեամբ աւարտեց Բիցպըրկի Համալսարանի ընթացքը : Օրիորդը հրաւիրուած է Բիցպըրկի մօտ վէրժուս քաղաքը, տեղւոյն Բարձր. դպրոցին մէջ ուսուցանելու պատմ. րդք. դիտելիքներ և մարմնամարզ :

Օր. Լուսի Ասեան, դուստր պորպուվան Տիար Սերո Աշեանի. ինտիւանաբօլիսի Պրիւլըր Համալսարանէն : Պիտի հետեւի առեւտրական ասպարէզին :

Օր. Սուգի Ե. Գրիգորեան, շրջանաւարտ Բիցպըրկի Բարձր. Դպրոցէն : 150 օտար շրջանաւարտներու մէջ առաջին : Ծնած է Սեբաստիա :

Չանազան վարժարաններէ շրջանաւարտ եղած են նաև Օր. Եղիաթէթ Կօչկարեան, Պր. Պաղտասար Տիրանեան, Օր. Արաքսի Հոյոբիկեան, Լօրա Արփիկէ Մ. Իսկէնտէրեան, Պր. Հայկազուն Փ. Իսկէնտէրեան, Օր. Երջանիկ Փ. Իսկէնտէրեան, Օր. Արշալոյս Ա. Մէնէրեան, Պր. Տիրան և Վահան (երկուորեակ) Փիլիպպոսեան եղբայրներ, Օր. Պէթիա Գարամանուկեան. Պր. Պէրնարտ Մէլիքեան, Օր. Նուարդ Միլլըր և. Օր. Լուիզ Սթօն (Թաշեան) :

ՓՈՔՐԻԿ ՀԱՅ ԵՐԶԱՆԱԽԱՐՏՈՒՆԷՐ

Օր. Մարգրիտ Ստեփանեանի անունը կը ներփողուի Պրուքլինի (Նիւ Եորք) Ամերիկեան օրաթերթերու մէջ, ինչպէս կը տեղեկանանք Կոլմակէն :

Օր. Մարգրիտ իր դպրոցին մէջ առաջին ջութակահարը հանդիսանալով, մասնակցած է գործնական երաժշտութեան մրցումի մը, սարքուած Գուրնա Քառնթիլ բոլոր հանրային դպրոցներու լաւագոյն ջութակահարներու միջև : Մարգարիտ հոս եւս կը տանի յաղթանակը և կը շահի առաջին մրցանակը, որ պիտի տրուի իրեն Քարնիկի Հօլին մէջ :

Փոքրիկ Ստեփանեան ճարտար ջութակահարուհի մ'ըլլալէ դատ, բարի Հայուհի մ'է. ան շատ յաճախ յօժարակամութեամբ նուագած է Հայկական դանդաղ հաւաքոյթներու մէջ, և արժանացած՝ հանդիսականաց խոր գնահատութեան և բուռն ծափերուն :

«Ամենայն վստահութեամբ կրնանք ըսել որ Օր. Մարգրիտ մեր վարպետ ջութակահարներէն մին ըլլայ մօտիկ ապագային : Նիւ Եորք ՎՐԻՆՇ. ՓԱՊՈՒՃԵԱՆ»

ԿՐԹԱԿԱՆ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՋ

Ի՞նչ նպատակի պէտք է ձգտի մանուկին դաստիարակութեան ձեռնարկը. ի՞նչ աշխատանք պիտի կատարէ դաստիարակը՝ այդ նպատակին հասնելու համար: Լուծենք այս երկու հարցերը և արդէն բացուած կը գտնենք ճամբան, որով պիտի յառաջանայ գարեցտեղի շրջանը լրացնող մանուկը: Պրահայի նշանաւոր իմաստասէր Լիւթը և Սնգլիացի աշխարհաճշակ իմաստասէր Սթենսէր դաստիարակութեան հիմը կը նկատեն ունակութիւնն ու գիտութիւնը այն միջոցներուն, որով կը կանոնաւորուին իմացական էականերու նախ անձին մարմնական զարգացման ու պահպանութեան բնագործ ու յետոյ. երբ մարմինը կը հասնի կատարելութեան, սեռերու կապակցութեան բնագործ, այսինքն անձնատիրութիւնն ու աշխատութիւնը: Այսքանը, սակայն, բաւական չէ եղած մարդկային կատարելութեան համար. մարդ ունի ուրիշ կենդանիներէ գեր ի վեր կարողութիւն մը, բանավարութիւնը. ամենէն ուշիմ համարուած անասունները թէպէտ իմացականութեամբ օժտուած, զուրկ են անկէ. մարդը մտքի անսահման զարգացումի բնորոշակութեամբ օժտուած է. անոր շնորհիւ է որ մարդ էակը, կրցեր է. դարերու ընթացքին մէջ, նախնական վայրենութենէ հետեւող հոգի աշխարհ քաղաքակրթութիւնը յառաջանալ. կ'զգանք ալ որ անսահմանաբար աճումի ու զարգացումի հակամէտ է իր այդ կարողութիւնը:

Սթենսէր, դաստիարակութեան վրայ դրած իր գրքին մէջ, երեք հանգրուանի վերածած է մարդկային մարմնին ու մտքին դէպ ի կատարելութեան զանազան շրջանները. առաջինը կը սկսի, մօր արգանդին մէջ, սաղմնաւորութենէն, որ անհատական գոյացութեան սկիզբն է երախային. անկէ սկսած է որ իր մէջ կ'ամփոփէ հօրն ու մօրն բնախօսական և հոգեկան վիճակը, այսինքն մտաւորապէս, բարոյապէս ու ֆիզիքապէս իր առողջ կամ անտաւոր ըլլալը: Պապենական կամ առհաւական կոչուած այս կաղմաւորութիւնը անթիւ փորձերով հաստատուած ճշմարտութիւն մ'է այսօր:

Պապենական, կամ որ նոյն է, ծնողական արիւնը առհաւորութեան օրէնքի համաձայն կ'ազդէ ընդհանրապէս բոլոր անոնց որ նոյն արիւնէն սերած կ'ըլլան. բացառութիւններ չատ կան անշուշտ, սակայն անոնք ալ իրենց պատճառներն ունին զոր շատ երկար կ'ըլլայ թուել այստեղ: Բարոյական կամ մտաւորական եւ կամ բնախօսական յատկութիւններն ու

մոլութիւններ փոխանցիկ են, ինչու որ զաւակներն իրենց ծնողաց միջոցները կը կրեն, և անոնց շարունակութիւնը կը ներկայացնեն: Նաբոյէտի Պօնաբարդ ընկի իտալացի սերունդէ, իր բնութանը զաւրուոր ետամոլութիւնը, փառասիրութիւնը, կեղծաւորութիւնը, անխղճութիւնը և անդադրում գործունէութիւնը ունէր, կ'ըսէ Պ. Իէն:

Գրութիւնս չափէն աւելի պիտի երկարէր մարդկային սաղմնաւորութեան վրայ ճանելով, մանաւանդ որ այդ կէտը բնականութեան բնախօսական ճիւղին կը պատկանի. ուրեմն երախային ծնունդին հետ, զայն դաստիարակելու պէտքն ալ զգալի կ'ըլլայ. ան իր հետ կը բերէ անձին պահպանութեան, մարմնին ամփոփ բնագործ. առանց անոնց պիտի չկրնար ապրիլ, ուստի զինքը շրջապատողները կը փութան ի գործ դնել ինչ որ կարելի է անոր առողջութեան, օրուսի մտաւորարարել անոր աճումին համար: Երբ երախան կ'սկսի առ տակաւ գիտակից ըլլալ իր գոյութեան, կը պահանջէ որ տրուին իրեն ամէն ինչ որ իր անձին հոգեկն կը թուի: Կը յանձնի որ կամեցողութիւնը ծնունդ առած է այլևս իր մէջ: Ուրեմն պէտք է կանուխէն դաստիարակել զայն՝ համբերողութեան ու հնազանդութեան ունակութիւնը ներմուծելով անոր:

Մինչև երեք տարեկան հասակը երախան բաւական աճած ու զարգացած կ'ըլլայ՝ երթալ ապրելու համար ուրիշ շրջանակի մը մէջ: Ահա Մանկապարտէզը, հոն ուրիշ մայր մը պիտի հսկէ անոր վրայ. սնունդ, մարմնական աճում, իմացականութեան զարգացում աւելի խնամքով ու գիտական սկզբունքներու համաձայն պիտի ջանաւորին անոր: Եթէ երախան մօրը ձեռքին տակ ապրած միջոցին յաջողած է իր փափաքներուն հպատակեցունել զայն, Մանկապարտէզի մայրիկը դժուարին դեր մը ունի կատարելիք. առանց երախային անձնասիրութեան դէմ ի վէպ դալու, նա պիտի ջանայ չափաւորել այդ անձնասիրութիւնը, բնական պէտքերու յագեցումը առտիճանին ամփոփելով զայն. այսպէս պիտի տայ անոր սնունդ՝ բայց անօթութիւնն անցունելու համար և ոչ թէ պիտի թողու որ անօգուտ կամ փառասիր համեմունքով որովայնի լեցունէ. պիտի մարդէ մարմինը իր ընտրած ուղղութիւնով և ոչ թէ վտանգաւոր խաղերով: Պիտի հրահանգէ միտքը՝ շրջապատող միջոցներուն մէջ գտնուած առարկայներուն աստիճանական ծանօթութիւններով, ու ոչ թէ հեքիաթներ խօսելով:

Մանկապարտէզի մայրը անհրաժեշտաբար գիտնալու է որ երախան էակ է անձնասէր է, կ'ուզէ որ տիեզերք իրեն համար ստեղծուած ըլլայ և ամէնքը իր հանգիստը, իր բազմանքները հետապրն:

դեն. այս բնադրէն ուրեմն սկսելու է կրթութեան գործը՝ նպատակ ունենալով անձնասիրութիւնը դէպ աշխատութիւն հակեցնելու: Երախան, երբ իր ձեռքի պատուին մէկ մասը ուրիշի կուտայ, կ'ըզգայնէ որ ետամոլ անձնասէր մը չէ. անկէ անդին բանավարութեան զարգացումն է որ զինքը կը տանի բնականութեան ազնուագոյն հակամեծութեան: Մանկապարտէզը միշտ շոյելով է որ երախային պիտի ներշնչէ՝ միայն օգտակարին ձգտիլ իրեն և իրեններուն համար: Հին ատեն կրթելու համար խրատներ կուտային: Մանկապարտէզի երգերով, պատկերներով, պատմութիւններով, պարերով նախ հոգեկն կը դարձունէ իր պաշտօնը, և ահա՛ երախան առ տակաւ անոնցմէ ազդուած անզգայապէս իր մանուկի բանաւորութիւնը գործունէութեան մէջ կը դնէ հետզհետէ զարգանալու համար: Մանկապարտէզի չորս տարեկան կեանքը բուէ անոր մտքին բնորոշակութիւնն ու ժողովրդեկութիւնը և բնութեանը զինքը այն ծանօթութիւններուն, որոնց աւելի լայն հորիզոնը բացուած պիտի գտնէ՝ երբ ներս մտնէ Նախակրթարանի սմէն, որու մասին պիտի խօսիմ յաջորդով (*):

Ա. Ա. ՍՈՒՐԵՆՆԱՆ

(*) Ծանօթ. հոբ. — Այդ յաջորդը կը պակսի դժբաղդաբար, քանի որ Սուրենեան էֆէնտի, այդ իմաստասէր գլուխն, ոչ եւս է:

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՍԵՆԷՆ ԲԱՐՁՐ ԼԵՈՆԵՐԸ

Էվէրէտ կամ Կորիզոն. քար (Ասիա, Հնդկաս. Հիմալայա)	8840
Տաբատնիկ (Կեդր. Ասիա, Քարաքորում լը.)	8568
Տափալակիլի (Կեդր. Աս.) Հիմալայա	8181
Միւսթափ-Աղա » »	7869
Ա. քոնկակիւ (Հար. Ամեր.) Շիլի	6960
Շէմպորադո » » Անտէզ լը	6310
Քիլիմ-Նճարո (Ափր.) Զանգիպար	6010
Մաք-Քէնլի (Հիւս. Ամերիկա)	6187
Տէմալէնտ (Ասիա, գագաթ Էլպուրզի)	6000
Էլպուրզ (Ասիա, Հիւս. Պարսկ.)	5629
Քէնիա-Նիալո (Արեւել. Ափրիկէ)	5240
Օրիզոպա (Հիւս. Ամեր.) Մէքսիքա	5450
Սէնդ-Էլի » » Գանատա	5493
Բօքսթիլթ (Հիւս. Ամեր.)	5452
Արարատ կամ Մասիա (Ասիա, Հայաստ.)	5211
» Փոքր » »	3960
Քաղպէք, Կովկաս	5048
Մօն Պլան (Եւրոպա)	4810

« Մեղով » Տպարանին մէջ կը տպագրուին, ճաշակով ու խմանով՝ Գիտ. ամէն տարեկան Մանուցումներ, Մահազ, Ընկալագիր, Նամակագրութիւն, Պահաւան, Այցեգոմ, Եւայլն, Եւայլն: ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱՌՈՐ

ով պիտոմակ-տարսն ' ոչտախն ոչնոյզվ ' վն պտտի ' հը
-հիցմ րանդերս պիտույիկտով պտ ' ուլտումով վիզմով ' միտ
-նմ վտակն քտանտովտ ' մտնմ ոչնո նվգտում հըլզ —

• տում պժոտով խակներս պվմիտու
-տումսն նտոտումով մը մըտղթումստը րաքուլն պվյ
հընդստու ո ' պամպժոտով մով պտնդանստուչն իստան
մնդդրտիկտում վտկտումով նտում ' մչ մպնիտու մժոյստումով
-մս մով ' նպդուչն մը պտոջ պտպտեւովտ յտնպտ ու'ղ

• մտտտուպնիտ պտանպտ
նտվտ մով մչ մս ' մչպտ պտնչ կտպյտ ո ' մչյտ կտու
-վիւտով նտնպտնչ յտնտնպտ ' քտանպտնչ նտում ' մմպ
-պտտ պտ մչ նտտ ստն ' մտտնի կտմում ոչլթ ' մչյտ
կտպիկտով հրտտի կտմում ո ' հրանդտի տովով ոչնոյնպ
մս ' նպդուչն միտույիկտով կրտտով ոչպով ' իսկոնմ ու'ղ

• յ պժհըտ ուլտտնմ ուլով կիտտուպտ
մս հ տտ ձնտնտնտ ուլգտում յով ո ' րտտտ ուլգտով րտմ
-գմ ' պտն րտտտ պտնիչն յրնպջ կտպտովտ ' րտնպտ
պժնպտտըտմ ' րպնչով պպտտն հըլ յպտվնչ ո ' հչ ուլով
պիտույիկտով ուտ ' րտում ' մպպտտն մովտով մի —

• իսկպտտ մը ժոյտտնմպի մնտմ րտտով ' րտնպտն
մը վրտոյնով րտնպտն հըլ հրտի կպնկտուչ մս ' րտմի
վպտպտնմովտ նպտպ մը կտտպտ վտնպտ ուլտումով
• մըտպթրտտմպտմ րտտակ ուլտի վնպժ մմպպտնպիկտով
մով պպի կպտնպտպնչ պտ սպնչպի ' ուլն րտմ սպչ ձպ
-կվտ վտտակ-տարսն հըլ ' ուլտումով նպտկտուչով ' ուլտմ վտ
-վտ ուլտակտտ ' պվր պչպպպտտն նպնն ' չտ ' չ'ղ —

• միտպիկտով րտտտ հըլ պտմ
նպով վիպտ պչպնպչ պպպժտտի ո ' րտնպտնմովտ կիտտտ
ուլտումով ' պվտով մպպչն րա յտնտ րտմի ուլտակպտ
կչր ո ' մչ քտանպտն պչմոյնպի միտպիկտով րպտնմով

կտպտ պտտ ուլպթրտտն ո ' ուտ ' յպպպպտն վտ
-վտ ուտպչ պպն նտմ ' չպով ժպնպտպտտն մը րտն վտի
-տտ մս կտմ հ ժտհն ո ' չնպչ մի տտն լտ րտմով —

• պվիտտնմ
հ'ս ' հպպթրտնիկտի մչն կտտն մս մը իսպնչիս ' պտ
-պտնմովտ նպպտովտտտն ' պտտն ' պվիտտնմ չ'ղ —

• յպտտտիկ վտվտ մը նտտտ րտտն ' յպպպտտն նպժի
հըլ ուտ ' իսկոնով վպպպտնմովտ մը ոչն ո ' պպպպտտ
մը ոչն ' ուլովտ կպտպտտն ' պտմ վտպպտն —

• րտպպպտն մի վպտն պտովտ ' պտտն ' յով —

• մպպ
նրտնմպ ' ժտպպպտն մի մվիիչմով, մս ' լ' կտպով —

• մը պտտ րտնպպտով սպով

• րտտնմ մըտիկտմ
մպպտն չպով մմպի վպտն պտտն մս ' հընտի ուտ ' յպ
-մտտպպպտն պտմ ' մպպպպտն յպն նտտտ տտն պվիիչմով,
մս ' լ' պվտակտտ ո ' նպմպ րտիկ կչմպ սպն վն պտտ
' պպպպտնմովտ րտում ' պտտն ' յպպպտն րտի ուլ —

• պպպթրտտնմպտն նպպով կտտակտ
' պտնտն ' մս յտպպտտն մի ' քտիկ պչն պվտակտտ նտմ
' րտիկ ' ուլմով ' պվտպտն րտիկպ մս վտտտ նտտով պժ
-րտնպ պչպպպպպտնմ յով ' ուլովտ րտում ' պտտն —

• մչրտմ մի
պվտպն մմտտպի պտմս ' մպպպ միմտովտ րտնպտն մպ
-տ ' հընտի մի ' պպպպտնմովտ կով ' մպպտ նտպն ձտտմ
նպն նտմ մը պպպ մըտպթրտտնմպտնմպտն ո ' րտն ժտտ
' վպպպպտնմովտ ուլտով ' մը իսպպտտնմպի վպպպտ
պտտպտն պչպպով ո ' մը իսպքտապի նտտով մչպտտնի
պվտնպտտակտն մի ո ' րտմի մը վտմպպպպպտն մչ քտտպ
' մչ մպպպտտն պտն պչմպ մպնտմով վիվիիչմով, մս ' լ'

գտմ մը ներտղութիւն խնդրած են , ըլլայ իսկ յիմա-
րութեան մը համար , համոզուած են թէ արգէն քրած
են կէսէն աւելին քան ինչ որ պարտաւոր էին ընել :

— Պարսն , ձեզի ինչ որ րսի , հետք կոխ փնտնե-
լու համար չէ , պատասխանեց Արամիս : — Փառք Աստու-
ծոյ , սուսերամարտիկ չեմ ես , և ժամանակաւոր հրա-
ցանակիր մը ըլլալով , այն ստեն կը մնամարտիմ , երբ
հարկադրուած ըլլամ , և միշտ չկամութեամբ , բայց այս
անգամ խնդիրը ծանր է , վասն զի ահա՛ կ'ընթ մը պա-
տիւր վտանգութեամբ ձեզմով :

— Մեզմով , այսինքն , պոռայ տ'Արգանեան : Ի՞նչ
ըսել կ'ուզէք , զոչեց տ'Արգանեան :

— Ինչո՞ւ համար թաշկինակը ինձ տալու ձախաւե-
րութիւնը դործեցիք :

— Ինչո՞ւ համար դուք ալ զայն գետինը ձգելու
անճարակութիւնն ունեցաք :

— Արդէն ըսի և կը կրկնեմ , պարոն , որ այն թաշ-
կինակն իմ գրպանէս չիմկաւ :

— Լա՛ւ , երկու անգամ է որ սուտ կը խօսիք , պա-
րո՛ն , վասն զի ես ձեր գրպանէն իշնալը աչքովս
տեսայ :

— Ա՛հ , այդ յանդգնութիւնն ո՞ւր սորվեցաք , պա-
րո՛ն կասքօն . Լա՛ւ ուրեմն , ձեզի մարդավարութիւն
պիտի սորվեցնեմ :

— Իսկ ես պատարագ ընելու պիտի զրկեմ նքեզ ,
պարոն աբաջ . ձեր սուրը հանեցէք պատեանէն , եթէ
կը հաճիք , և վայրկենապէս :

— Ո՛հ , սիրուն բարեկամս ո՛չ այստեղ գտնէ : Չէ՞ք
տեսներ որ գէմն եսք էկիյօնի ապարանքին , որ կար-
տինակն մարդիկներով լեցուն է : Ի՞նչ գիտնամ թէ ,

նորին Բարձրութիւնը ձեզի յանձնարարած չէ՞ իրեն
տանիլ զլուխ : Արդ , ես ծաղրիխօրէն մեծ կարեւո-
րութիւն կուտամ զլուխս , քանի որ կը կարծեմ թէ
բաւական ազէկ վալլած է ուսերուս : Խնտի սպաննել
կ'ուզեմ զձեզ , հանդիստ եզիք , բայց սպաննել մեզմով ,
զոյ տեղ մը , այնպիսի տեղ մը ուր ոչ ոքի չկարենաք
պարծիլ ձեր մահուան վրայ :

Թո՛ղ այնպէս ըլլայ , բայց տղքսն յանձնապա-
տան մի՛ ըլլաք , և հետ առէք ձեր թաշկինակը , ձեզի
վերաբերի կամ ոչ . թերեւտ զայն գործածելու առիթ
մը ներկայանայ ձեզ :

— Պարոնը Կասքօն է , հարցուց Արամիս :

— Այո՛ , պարոնը մենամարտութիւն մը ետ չի ձգիր
խոհեմութենէ շարժեալ :

— Խոհեմութիւնը , պարոն , բաւական անօգուտ
առաքինութիւն մ'է հրապանակիրներուն . զիտեմ , բայց
եկեղեցականներու համար անհրաժեշտ է , և որովհետեւ
ժամանակաւոր կերպով հրացանակիր եմ , կ'ուզեմ խո-
հեմ մնալ : Ժամը երկուքին պատիւ պիտի ունենում Պ .
տը Դրէվիլի ապարանին մէջ ձեզ սպանելու : Հոն լաւ
կ'ըմբերը ցոյց պիտի տամ ձեզ :

Երկու երեսասարդներն զիրար բարեւեցին , յետոյ
Արամիս հեռացաւ Լուրսանպուրկ տանող փողոցն ի
վեր , մինչդեռ տ'Արգանեան , տեսնելով որ ժամանակը
կ'անցնի , Գարմէն-Տէ՛օի ձամբան կը բռնէր . ինքն իրեն
ըսելով .

— Ստուգիւ , խօսքէս չեմ կրնար դառնալ , բայց
գէթ եթէ սպաննուիմ ալ , հրացանակրի մը ձեռքով
սպաննուած պիտի ըլլամ :

[illegible]

Համագլուխ Խառն
 ~տա՛ն՝ ռա՛կտանոյտա՛կը մե՛խիտակա՛յտը մե՛կ մշկա՛տա՛ք մի
 կո՛մա՛տու՛ն ա՛տ մա՛ դ 'ճո՛րաստո՛ւտճմ' չմի՛ղս՛մու՛ն վե՛մճու՛տ
 'մէ՛ ժու՛նէ՛ մը կո՛տպա՛ փո՛ւշա՛տտո՛ւն նո՛ւա՛տ մա՛ 'դ՛մի՛տի՛
 վր՛մա՛յ. փ հո՛նն կո՛ւտմ' դո՛ւժ՛ րա՛տը՛ վա՛տա՛լ] : « Լո՛քմա՛ննու՛ն
 դե՛մփը՛ դվ՛մվի՛նքմ, մա՛ փ » դ դվ՛ա՛ղվ՛ա՛մա՛ն 'դվ՛մա՛տնա՛ղ»
 լմէ՛ դո՛տա՛յր՛ նո՛ւմա՛ մի՛ղս՛մա՛նա՛մա՛լ 'դվ՛ ճո՛մն ճնչո՛ դվ՛ա՛մ
 մի՛ դվ՛դե՛ննա՛մա՛մա՛լ մմօ՛ւ մվ՛ մա՛ն 'մա՛ն մը դվ՛մր՛ա՛տպո՛տ
 ~տա՛տու՛ն վի՛րահմնու՛ ճնչո՛ փշո՛ղս՛մա՛լլա՛ Խա՛ղ՛ Դճ
 : « Դա՛մի՛ղս՛մա՛նա՛լի՛ն մի՛խոյա՛ն » մէ՛ ճո՛մր՛ա՛տտո՛ւն Լո՛ւմ մո՛ռդի՛
 մա՛ ո՛հո՛ննու՛ 'մա՛ղս՛ա՛մա՛ննու՛ մի՛ դո՛ւժու՛ մա՛յո՛ւն դա՛մա՛
 լո՛ւմվ՛մր՛ահնչնչի՛ն դե՛մ Լո՛ւմո՛ղա՛լ տն՛լը՛ նչմ՛ 'Խնչո՛ւմա՛ն
 դվ՛ոյմը՛ մա՛ղա՛ Երո՛ն դ 'ժու՛լի՛ն ռա՛կի՛մն Ք՛մա՛մա՛լմ վի՛ն
 ~դա՛ մէ՛ղս՛մա՛լի՛ն դչո՛ւմ 'դչմ՛ մի՛ղս՛մը՛ Խա՛կվ՛ա՛ մա՛
 Խա՛կմա՛նա՛ղը՛ դ 'չի՛ղա՛ մա՛ղա՛լի՛ն մէ՛ն ա՛տ՛ դո՛ղս՛մա՛լլա՛
 'խա՛տն դվ՛մր՛ո՛ւմվ՛ ա՛կր՛ա՛ննչի՛ կո՛ւմ 'մա՛լմ վա՛լի՛ն կո՛ւ
 ~ա՛ րա՛ մա՛տը ոս՛թմա՛յ մա՛ ր մր՛ա՛ղմր՛ա՛տպո՛տա՛լի՛ն վո՛վա՛ն
 'դա՛ղչը՛ Լո՛րա՛տն մա՛ղմի՛ մա՛ Նո՛լ 'Խնճո՛կմա՛ դվ՛մր՛ո՛ւմ
 լո՛ւմթմա՛յ մա՛րո՛ւն դա՛նա՛լմ ճո՛նր՛ա՛նա՛լի՛ն լո՛ւղս՛ա՛մա՛ննու՛ն
 մի՛ 'դչմ՛ մէ՛ Խնճո՛ւն ա՛տմ՛ ո՛ դե՛մա՛մա՛ն
 ~մի՛ն դո՛տա՛ղա՛ղմ՛ դա՛մա՛ 'մա՛թվ՛ Լո՛ւմ րո՛նի՛ղմա՛մ դչմ՛
 'Խնչո՛ւմնու՛լ րո՛ւմի՛ղս՛մա՛ղս՛մա՛ղս՛մա՛ 'մա՛տա՛ն մի՛ : « մա՛ղմ
 ~ա՛նա՛ն մի՛ Լո՛ւղս՛ղա՛ Լա՛մա՛ վի՛րա՛ն ռա՛տի՛ն դ 'մէ՛ղս՛մա՛րո՛ւմ

— 44 —

Եւ այդ պատճառով առն՝ Կ. ք. լիցում
 Եւ Կ. ք. լիցում Եւ Կ. ք. լիցում Եւ Կ. ք. լիցում
 Եւ Կ. ք. լիցում Եւ Կ. ք. լիցում Եւ Կ. ք. լիցում —

2, 1879 —

[illegible]

խոսքըստ ոգ իտ պոչի

Եւ ինչպէս լինելի՝ զտոմարեցօք՝ Բոկի մը խնձրէյն արտ՝ զգտա-
ւոր զմտաւրդն ։ Բոկօք միկ տարտ զմիկ չրեւրք զգրքարտաւ ։ Բոմի
տիմօտի յոյն ոգ՝ Բոմարեւելի Բոմի ինքնատոտաւ Եւսի, —

2 մկրտչաւոր զուգթի

ՀԱՍՏԱՎԻՍՈՒՄԻՆ ԳՅՈՒՄԱՐ ԼԻՉՆԵՆ ԶՈՒ ԲՈՒՄԻ ՍԽԱՆԱԾՈՒՄԻՆ

: *Imilia foveolata*

*գտնելով իմ հնչյուններս արած՝ յայնչելով միտքովհետո
 որև ուրիշում յայ դրոշակըս կ'ըն նվառանա մեզու
 ետերսը Հա հրեպո իմ ող մա՝ վրդավորաբար կ'ըմպար
 վրդավոր յայն՝ յայնչապես մի՛ հեղիտըսամա՜ն՝ մա նաղլլ —*

‘ խառնուրդն զվիշտութիւն համարուաւմ յտեղիւմս
վկտորիաւսն մեզգլխեզլ ի ստղիւ մարտիշահաւորն յմարտի
նշխարաւորութիւնն ‘ ողջման վրիպիւ ‘ ԺՅ մշխարիւ —

၁၄၄ ဂမၤ ဂမၤ ဂမၤ ဂမၤ ဂမၤ

[illegible]

1878

զեստ յոգթովցի վտօխն՝ ջմբնդուչ իստուհչեաց մեղավթրաքն
շումունմոռն հվարսնչուչառն ու՝ ովթումով նոյնտօպոռաստն
հուրլիքիախմոճեստ ուղնտոմոխմզոյ մի իսնմզի հզգի —

המחברות והמחברות :

դմեցեալսն ծաղի մի մս մզեստ քոյն ք ' ք ոչմզգրելմզտք

— 99 —

— 70 —

67

7.

ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՆՐԱՑԱՆԱԿԻՐՆԵՐՆ ԵՒ Պ. ԿԱՐՏԻՆԱԼԻՆ
ԹԻԿՆԱՊԱՀՆԵՐԸ

ՏՄերդանեան՝ Բարիգի մէջ մարդ չէր ձանհնար։ Ուստի Աթոսի հետ ժամադրելը կզած տեղը գնաց, առանց վկայի, և միտքը դրաւ իր ռաբինը ընտրած վկաներով գոհանալ։ Միւս կողմէն հաստատ որոշեր էր՝ պատշաճ կերպով, բայց առանց տկարութիւն ցոյց տալու, ներողութիւն խնդրել քաջ հրացանակրէն, վախնալով որ մի գուցէ այս մենամարտութիւն աղէտալի հետեւանք մ'ունենայ, ինչպէս կը պատահի այս տեսակ գործերու մէջ, երբ կորովի երիտասարդ մը տկար և վիրաւոր հակառակորդի մը դէմ կը կռուի՝ եթէ յաղթուի՝ իր ուսողին յաղթութիւնը կը կրկնապատկէ, եթէ յաղթէ, կ'ամբաստանուի իբրեւ պարտազանց և յանգուգն։

Եւ ստեղծեալ, կամ այն է որ գէշ ներկայացուցինք մեր բաղդախնդիրին նկարագրիր, և կամ թէ մեր ընթերցողն արդէն գիտած պիտի ըլլայ որ տ'Արդաստան հասարակ մարդ մը չէ : Ուստի, ինքն իրեն կրկնելով հոնդերձ թէ, իր մահն անխուսափելի էր, բնաւ չը համակերպեցաւ լուի միջիկ մեռնելու գաղափարին , ինչպէս նուազ ջանասէր և նուազ խոհեմ մարդ մը պիտի ընէր, եթէ իր տեղն ըլլար : Նախ խորհեցաւ տարբեր նկարագիրներուն վրայ անոնց՝ որոնց հետ պիտի մե-

Երևառատարդները քա՛ն քա՛ն խնդացին , և ինչպէս գիւրին է երևակայել , խնդիրն ուրիշ հետեւանք չուէնցաւ : Վայրկեան մը յետոյ խօսակցութիւնը դադրեցաւ , և իրեք պահակներն ու հրաջանակիրը՝ իրարու ձեռք մոտեմօրէն սեղմելէ յետոյ՝ բաժնուեցան , իրեք պահակները մէկ կողմէն և Արամիս միւս կողմէն երթալով :

— Ահա՛ այս քաջ մարդուն հետ հաշտուելու վայր-
կեանք, ըսաւ Խ՛Արդանեան ինքն իրեն, որ փոքր ինչ
հետու կեցեր էր այս վերջին խօսակցութեան միջոցին։
Եւ, այս բարի զգացումով, մօտեցաւ Արամիսին, որ կը
հեռանար առանց իրեն ուշացրելթիւն բնկուլ։

— Պարոն, բռաւ անոր, յուսամ որ կը ներէք ինձ:

— Ահ, պարոն, ընդմիջեց Արամյոն, հերեցեք ինձ
դիտել տալու ձեզ որ այս պարագայիս մէջ դուք չը
վարուեցաք այնպէս՝ ինչպէս լաբեկիրթ մարդ մը պի-
տի վարուէր:

— Ի՛նչ, սլաւոն, գոչեց մ' (խղա՛նեալն, կ'հոթա-
դրէր . . . :

— Կ'ենթադրեմ, պարոն, յիմար մը չէ՞ք գութ, և թէ՛ն կասածնէ՛կ կուգաք, գիտե՛ք թէ՛ մարդ մը առանց պատճառի թաշկինակի մը վրայ չի գներ ոտքը: Չար ստտանա՛յ. Բարիդ սալայատակուած չէ ջանջիլով (տե՛ս սակ մը բարակ կտաւ, պաղիաղ):

— Պարս'ն, իրաւունք չունիւր զիս նուաստացնելու, ըսաւ տ'Արդանեան, իրուն կողաւսէր բռնութիւնը կ'սկսէր աւելի բարձր խօսիլ քան թէ խաղաղ որոշումները: — Իրաւ է որ բնիկ կաաքօնցի եմ, և քանի որ զիտէք ստիկայ, պէտք չպիտի ունենամ ըսելու ձեզ որ կաաքօններ որ չառ համբերող չեն. անպէս որ երբ ան-

Մեր զաւակը, չար զաւակը,
— Զրկայ որ մարդ իմանայ, —
Կուզե՛ս երե՛կ կատարին ձագը
Հորը նե՛սե անխնայ:

Անմիջապէս վար վազեցին
Շտապելով մեր հայրեր,
Դոյլ իջուցին, մարդ իջուցին,
Քայց ի՛նչ օգուէ, շատ ուէ եր:

ձգեցալով քիչ մը ասեմ
Խեղդուեցաւ չարաչար,
Անե՛ծ անուշտ տալով սրտին
Մեր անառակ տղուն չար:

Դուրս հանեցին ջուրէն շուտով
Անուշտ դիակը խեղճին.
Վազեց մայրը մոռալով,
Լիզեց ու կեանք տալ ձագին:

Քացաւ տալիս սրտանցեցին
Մեր զաւակին անգամ.
Ի՛նչ պատասխան իմե՛ս առ իմ.
Ո՛հ, քսելու կ'ամչնամ:

Նախ ուրացաւ իր այս յանցանք.
Ցայցնի կեղծով սուտ սուտեց.
Երբ տեսաւ քե չի խախտեցանք,
Երբք վրայ գայն ձգեց:

Կար ստուրիւն այս գործին տակ,
Զրպարտութիւն, չարութիւն,
Ուրիշ մեղքեր տեսաւ տեսաւ,
Որոնց մեղքն էր մասնութիւն:

Աս տեսնելով՝ շատ ցաւեցայ,
— Դժուար բան է հայր ըլլալ, —
Հանդարտօրէն ես խօսեցայ,
Օգուէ կ'ընե՛ր բարեկամայ:

«Տղա՛ս, քսի, ի՛նչ պիտ' ընես,
«Մեղքերու մեջ ես բաղուած.
«Թէ շիտակը չի գրուցես,
«Ըսել է չես զոյգացած»:

Մեկիկ մեկիկ իր յանցանքներ
Քացաւ տալիս, բուռեցի.
Երբ տեսայ քե խախտն հետ եր,
Գովեմ առի փայլեցի:

Քառորդ ժամ մը դեռ չէր անցեր,
Պարեզէն տուն մտնելով՝
Սանդուխտներէն երբ վեր կ'ելնէր
Յանցաւորի փայլերով,

«Հայրի՛կ, քսաւ, ձեռքդ պագնեմ,
«Կուտա՛ս ինծի բողբոջիւն.
«Այո օրուրէն անա՛ կ'ուխտեմ
«Զրկել բնաւ չարութիւն:

Անկեղծ ձայնին ես համոզուած՝
Ձեռքս տուի որ պագաւ.
Մէյ մ'ալ հայիմ մայրիկն յանկարծ
Դուրս բացաւ, ներս մտաւ:

«Դուն ներեցիր, քսաւ ինծի,
«Աստուած արդեօք մեզ ներե՛ց,
«Երբ այս տղան չարանցնի
«Մայրը ձագէն, ո՛հ, զրկեց»:

Կայծակ իջաւ խեղճին գլխուն.
Ուրիշ բան չէր այս հարուած.
Չէր դիմանար սիրտ մարդուն,
Տեսնեալ իմօր եր տնամ:

«Ո՛հ, ի՛նչ ընէր, քսի իրեն,
«Բաւական է որ զոյգաց.
«Այս զոյգումով հա երկիմեկն
«Առաւ բաշխումը մեղաց»:

— Ձե՛, քսաւ մայրը, այդ բաւ չէ.
«Տղաս պե՛տ է ժամ երբայ,
«Մոմ մը վառէ ու աղաչէ,
«Որ Աստուած ալ մեզ գթայ»:

Առաւօտուն մայր ու տղայ
Համբայ կ'ան ջերմեանդ.
Երբ որ դարձան, փոխուած գտայ
Մեր պզտիկ բոցեմանդ:

Անկէ ի վեր, հաւատացե՛ք,
Փանգաւ չունիմ իր վարեկն.
Այս եղածը կարծեմ երբեք
Պիտի չեղայ իր միտքէն:

ԳԱՍՊԱՐ ՉԵՐԱԶ

ԳՐԻԻ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

Երեւանի Հանրային Գրադարանին
մէջ Մայիս 15 էն մինչև Յունիս 1 քաղ-
ուէր է գրքի եւ Մամուլի պատմութեան
ու արուեստի ճուցանագէտ:

ճուցակագրուած բազմաթիւ հին ու նոր
հրատարակութիւններու մէջ աչքատու-
ներն հղած են հետեւեալները.

1. Ուրարագիրք կամ Պարզաստեալ Հա-
յոց, տպուած 1542—13 թուին. տպագ-
րութեան վայրը անյայտ. հաւանական է
(Վենետիկ):

2. Հանասարած ֆարսեզ, տպուած 1695
թուին, Ամսդերտամի մէջ. հրատարակու-
թիւն թովմաս վանանդեցիի: Քարտեզը
բոլորովին թարմ պահած է իր գոյները:
Քարտեզի շուրջ կան բազմաթիւ նկարներ՝
տիեզերածնութեան վերաբերեալ Աստուա-
ծաշունչի աւանդութիւններէն:

3. Բառագիրք Հայոց, Քարտինալ Րիշ-
լիէօի, տպուած 1633 թուին Բարիզի մէջ:

4. Մովսէս Խորենացիի Պատմութիւնն ու
Աշխարհագրութիւնը, մէկ կողմը Հայերէն,
միւս կողմը Լատիներէն, տպուած Լոն-
տոն, 1736 թուին:

5. Առաջիկ Պատմիչ, տպուած Ամսդեր-
տամ, 1666 թուին:

6. Յրաններէն Հանրագիտարան, տպուած
1751 թուին, Բարիզ:

7. Յայաւառոյթ, տպուած 1706 թուին,
Պոլիս:

8. Վրացերէնի Քերականութիւն, տպու-
ած 1670 թուին, Հոմոի մէջ, Լատինե-
րէն լեզուով. հեղինակ՝ Յրանչիսկօ Մա-
րիա Մազգիրոյի:

1. Ռատմնաւոր քաղիւ, քաղաքական,
գրագիտական եւ առեւտրական, գրաբար
լեզուով, հրատարակուած 1851 թուին,
Սինկափուրի մէջ:

10. Պէյքընի «Օփերա Օմիա»-ի գրքին
առաջին հրատարակութիւնը, տպուած
1665 թուին: Լ. Հօլպերկի «Լք թէաթր
Տանուա»-ի առաջին Ֆրանսերէն հրատա-
րակութիւնը, տպուած 1746 թուին:

11. Իտալացի յայտնի ճանապարհորդ
թավէրնիէրի ճանապարհորդութիւնը Տաճ-
կաստան, Պարսկաստան եւ Հնդկաստան,
1682 թուին տպուած Բարիզի մէջ:

12. Թուրքօրտի «Արեւելքի ճանա-
պարհորդութիւնը», տպուած 1648 թուին
Բարիզ:

ճուցանագէտի հետաքրքրական մէկ
մասը գրեթե զարգացման պատմութիւնն
է՝ նկարներով ցուցադրուած: Բնորոշ են
ամերիկեան հնդկներու հանգուցադրերը
(պարաններու հանգուցներէ կազմուած
գրութիւններ, որոնց բանալին գտած է
Յպանիացի մը), Ափրիկէի ժողովուրդնե-
րու շէքուները, եգիպտական զաղախա-
րագրերն (նիւրոզիք) ու սեպագրերը,
փճիկեան այրուքներ, վանականի ձե-
ռագրերն ու Նիւթէնպէրկի տպագրութիւնը:

ՆԱՏՈՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Նատղական կեանքը կը վնասէ առող-
ջութեան, եւ ծանրապէս երիտասարդու-
թիւնը զերծ է անոր անպատեհութիւննե-
րէն, որովհետեւ միշտ չարժման, միշտ
մարմնակրթման մէջ է: Չափաճանները
վախճալու են նատղական կեանքէ. ա-
նոնք ալք տարիքի մէջ անշարժ մնալու
հակամէտ են, ըլլալ ծուրութեամբ ըլլալ
անհոգութեամբ:

Ապրիլը՝ նիւթեր ներածել եւ զանազ
արտաքսելն է: Մեր վտարիչ գործիքնե-
րու ճիշդ թեթեւեցնելու համար, պէտք է
օգնենք անոնց: Դնդերային կը կուտը կ'ալ-
քէ անուններու աւելցութիւնը, քրտին-
քը դուրս կուտայ անօգուտ նիւթերը:
Մորթը կը գործակցի երկկամին (պեոպիէկ)
եւ իր աշխատութիւնը կը թեթեւեցնէ:
Նատղական գուրկը կը մնայ այս առաւե-
լութիւններէն, կը թուաւորուի եւ չէ
կարող արտաշնչել բաւականաչափ: Ասկէ
յոռաջ կուտան կարգ մը բարդութիւններ,
գլխու ցաւէն սկսելով մինչև յօդատապ եւ
arteriosclerosis չը միջնով ուրիշ շիւան-
դութիւններ:

Դարմանք պարզ է սակայն: Պէտք է
մարմնակրթանք, կամ քաղել ու քաղել:
Ամէն մարդ կրնայ քաղել, օրը 3 կամ 4
քիլոմէթր, եւ այս քաղելու սովորութիւն-
ը պիտի երկարէ իր կեանքը: Աւելորդ է
ըսել թէ, այս վարժութիւնը պէտք է
բաց օդին մէջ ընել: Գրասենականներու կամ
վաճառատուններու մէջ քաղելը բանի տեղ
մի՛ դնէք: Կարեւորը բաց օդին մէջ քա-
ղելն է, որովհետեւ ատոյժ դնդերային գոր-
ծունէութեան վրայ կ'աւելցնուի շնչա-
նական գործունէութիւնը: Ուրիշն քաղե-
ցէ՛ք երկայն ճամբայ մը, եւ ամէն օր:
Լաւագոյն է այս՝ աշխարհի բոլոր գեղերէ:

ԵՐԻՋԱԿ (Տաւնա պրահնա)

Եզր և ոչխարը բրնց լիարդին հիւս-
ուածքներուն մէջ կը պարունակեն սեր-
մերն սրդի մը՝ որ կը կոչուի Երիզակ
(Տաւնա պրահնա, Ténia) :

Արդ, Երիզակը, հասուն վիճակ մը
առնելու համար, պէտք ունի ժամանակ մը
մնայու. չան մարտողական խողովակին մէջ :

Շուրը, երբ եզան կամ ոչխարին փո-
րտիքովը կը սնանի, Երիզակին սերմերը
կը կշնէ. Երիզակը կը մեծնայ և իր օղակ-
ները գուրս կ'ենեն շան կղկղանքին հետ :

Այս օղակները կը պարունակեն հու-
կիթներ որ կ'ապականեն հոգը, հետեւա-
բար խմելու ջուրը, բանջարեղէնները եւ
պտուղները, որոնք հոգին երեսուկը կը
բուսնին :

Ահա՛ առաջին շրջանը : Մարդ այս սը-
նունդներուն հետ կը կշնէ նաեւ Երիզա-
կին հաւկիթները : Իւրաքանչիւր հաւկի-
թի մէջ կայ սաղմ մը : Հաւկիթը, ստա-
մոքսին մէջ մտնելով, մարտողական հիւթին
ներգործութեամբ կը բացուի և սաղմը
գուրս կ'ենէ :

Արդ, այս սաղմը զինուած է ճանկե-
րով, որոնցմով ստամոքսին լորձնաշիւ-
թային հիւսուածքին մէջ կը թափանձէ
և անկէ՝ կ'անցնի երակի մը մէջ որ զին-
քը կը տանի գէպի լիարդը : Հոն կը վեր-
ջանայ իր ուղեւորութիւնը : Երկրորդ
շրջան :

Լիարդին (գաւա միջին) մէջ, սաղմը կը
տեղաւորուի : Պատեանով կը շրջապատ-
ուի, կ'աճի և կ'ըլլայ ամբողջութիւն մը
որ կը կոչուի փամփշտուռ (kyste) : Ասի-
կայ կամաց կամաց աճելով կ'ըլլայ մեծ
ուռուցք մը որ ծանր խանգարումներ յա-
ռաջ կը բերէ ընդհանուր առողջութեան
մէջ, սոսկալի ցաւեր կը պատճառէ և մահ
կը սպառնայ, իր պատաստելովը՝ փորա-
մաշկային խոռոչին մէջ :

Եւ այն տաւն գծուարին գործողու-
թեան մը հարկը կը ծագի, վասն զի
փամփշտուռը ամբողջապէս կտրել հանելէ
զատ ուրիշ կարելի ազատում մը չկայ :

Վարակուած բանջարեղէններու և պը-
տուղներու՝ ստամոքսին մէջ մտնելովը չէ
միտնի որ այս աղէտաբեր երիզակը երե-
ւան կուգայ մարդու մէջ : Շան բերանը
յաճախ կը պարունակի հաւկիթներ զորս
կը ժողվէ՝ իր մաղերը լզելով : Կը բաւէ
որ լզէ զձեզ, որպէս զի անմիջապէս տի-
րանակ երիզակին սերմերուն : Դիպուա-
ծական շարժումով մը թո՛ղ ձեր բերանը
մտնէ այդ սերմերէն մին, և ահա՛ գործ
ունիք ապաղայ սաղմին հետ : Պէտք է
զիտնալ այն վտանգները որոնց զմեզ
կ'ենթարկէ մեր հաւատարիմ շնիկին լե-
զուի չորմարար հարուածները :

Օգոստոսի գեղեցիկ աստօտներէն մի
էր : Նախապէս տրուած որոշման մը հա-
մաձայն, մենք՝ Բերայի բազմաձայն Դրպ-
րոյ-Դաւի անդամներս՝ առտուն կանուխ
կը հաւաքուինք Ս. Երրորդութիւն եկե-
ղեցւոյ շրջափակը և կ'ուզուինք գէպի
կամորջ : Վտարը մեկնող չորհրատին վե-
րի ծայրը գրաւած էր մեր Երկեսե Երկ-
չափումը, և այս պատճառաւ ազատօրէն
կ'երգէինք ու կը գուարճանայինք :

Մեր ձայներուն ալիքները զերկրնդ-
խանութիւնը առաւօտեան մեղմ գեփիւռին,
կարծես աւելի ներգաշնակ կ'ընծայէին
երգեցողութիւնները :

Մօտաւորապէս երկու ժամ տեւող ծո-
վային գեղեցիկ ճամբարութեան մը վերջ՝
հասունք Պէօյիւր-Տէրէի նաւամատոյցը և
սկսանք բարձրանալ գէպի Թրստըր-Սույի
բուած զբօսավայրը : Հոն, մեր գուար-
ճութեան հանգստավայրը որոշել լետոյ,
զրիթէ բոլորս ծով մտանք և լաւ լողանք
մը բրինք : Մեր ընկերներէն Պր. Թորգոմ
Սէթեան գրիթէ երկու հարիւր մէթրի մը
չափ բացուեցաւ : Լողանքէն վերջ բոլորս
ալ ուզողուցանք մեր գուարճութեան
վայրը, ուր մեզ կ'սպասէին մեր յոյրերը
որոնք լողանքի չեկող մեր եղբայրներուն
հետ միասին ամէն յողնութիւն յանձն
առնելով՝ պատրաստած էին օրուան փա-
ռուոր և շրեղ ճաշի սեղանը : Կէս օր և
զամ էր արդէն. Եւսմայի Հայր - Մերէ
մը վերջ՝ սեղան նստանք :

Մեզմէ քիչ մը վարը, հսկայ ծառերով
հովանաւորուած տափարակ տեղ մը կար,
հոն իջանք ու քանի մը գուարթ ժամեր
անցնելով՝ բոլորս մէկ լուսանկարուելէ
վերջ՝ վեր ելանք ընթերիւռ : Իրիկուան
այս ընթերիւռէն վերջ, որ ցերեկուանին
պէս հաճելի անցաւ. ճամբայ ելանք գէպ
ի նաւամատոյց ուրախ գուարթ : Բայց
որովհետեւ չղեկուաւ մինչեւ Պէօյիւր-Տէրէ
գալը լեցուած կ'ըլլար, որոշեցինք Ենի-
Մահալլէի նաւամատոյցէն նստիլ, և այս
պատճառաւ մինչեւ հոն քալեցինք :

Այն անգամ զարձեւող չորհրատին վե-
րի ծայրը տեղ գրաւած էինք, մինակ թէ
փոխտնակ առտուան մեղմ գեփիւռին՝ ի-
րիկուան մեղմ սիւզը կ'ընկերանայ մեր
երգերուն :

Պր. Հրանդ Սարուխանեան և Պր. Թոր-
գոմ Սէթեան ընդհանուրին գնահատման
արժանազան՝ առաջինը իր մեղմ և անուշ
մեկնեցողութիւնը, իսկ երկրորդը՝ իր սրին-
գով առինքնելով զամէնքը :

Բայց առա՛ջ, ահա՛ չողեկուաւ հասած
է կամորջ. օրը կարծես վայրկեանի մը
մէջ անցած գացած էր : Եւ ահա՛ կը յի-
շւած, գարոցական շրջանին մէջ ուսուցչիս
յաճախ կրկնած սա խօսքը թէ՛ մեր եր-
ջանիկ օրերը ակնթալթի մը մէջ կ'անց-
նին, միայն ըրիւր կը ձգեն իրենց ետ :
Ահա՛ կ'անքիս երջանիկ օրերէն մին
էր, որուն յիշատակը վառ պիտի մնայ
սրտիս մէջ առ յաւէտ :

ԳՐ. Յ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Աշխարհի վրայ օգտապարծուած հան-
քածութի տարեկան քանակութիւնն է
120 միլիոն թօնօ :

Ալիսաքս կը կոչուի ալիւմինիումի
և սիլիսիումի բաղադրութիւն մը, որ կը
պարունակէ 100 ին 13 սիլիսիում : Գեր-
մանները զայն կը կոչեն սիլիւմեն (Silu-
min) : Թեթիւ բաղադրութիւն մ'էլ շատ
զիմայեղուն, որ սահմանուած է բաղմամբի
կիրարկութիւններու :

Պարսելոնայի մէջ 1920 ին գումա-
րուած փոխադրութեանց Միջազգային Հա-
մաժողովին պատրաստած վիճակագրու-
թեան համաձայն, ամբողջ աշխարհի եր-
կաթուղիներու երկայնութիւնը կը հասնի
1,200,706 քիլոմէթրի : Եւրոպայի մէջ,
Ռուսիա ունի ամենէն մեծ թիւը, 65,780
քիլոմէթր : Յետոյ կուգայ Գերմանիան իր
58,148 քիլոմէթրով և Ֆրանսա՝ իր 53,561
քիլոմէթրով : Ամերիկայի Միացեալ Նա-
հանդները կը բանեցնեն 426,522 քիլոմ.

ԺԱՄԱՆՅԻ ԲԱԺԻՆԸ

— Ո՞րչափ պիտի ըլլայ ձեր աշխեա-
ղինը, Տօքթօր :

— Երկու ոսկի :

— Բայց կը յօստամ թէ ամուսինիս
համար զեղջ մը պիտի ընէք, քանի որ ան
եղաւ կուխիւր այս թաղին մէջ տարածողը :

— Կարգացի՞ր լրացիրը, նորէն Ֆը-
րանսացի մը որ լողալով պիտի անցնի
եզեր Մանչի ծովը, Անդրիա երթալու
համար :

— Նորէն մէկը որ չողենաւի գրամ
չոռնի և կ'ուզէ ձրի ճամբորդել :

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՕՐԱՅՈՅՑԸ

ՕԴՈՍ. 25 31

- 25 Եւ. Ս. Եղիա մարգարէ :
- 26 Ուր. Պահ :
- 27 Շր. Սրբ. Առաք. Թովմայի, Յակո-
բայ եւ Շմաւոնի :
(Ծն. Լս. Ժ. 6, ր. 16) :
- 28 Կիւր. Գիւս Գօսւոյ Ս. Ածածնի :
Հարսանիք :
- 29 Բւ. Սեփ. Ուլնեցւոյն եւ Սրբ. Վի-
Դոնարիքեայ, Եւլն : Յն. եւ Եւր.
Գիւս. Յովնանու Մկրտչի :
- 30 Գւ. Սրբ. մարգարէիցն Եգեկիելի,
Եզրի եւ Զաքարիայի, եւ հօրն
Յովն. Մկրտչի :
- 31 Դւ. Պահ. Յն. Գիւս գոս. Ս. Ածածնի :

ՏՊԱԳՐ 3. Գ. ՓԱՆԱԳԱՆԵԱՆ